

Virtuālā izstāde par
**Kristapu
Morbergu**

Izstādē izmantoti LU fonda materiāli

Saturs

Par Kristapu Morbergu

Testaments

Statūti

Komitejas sēdes

Ievērojamākie stipendiāti

Edgars Dunsdorfs

Guntis Tabors

Atmiņas par Kristapu Morbergu

*Lūdzu nospiediet uz satura punktu,
lai nokļūtu uz konkrētā slaida sākumu*

Par Kristapu Morbergu

Kristaps Morbergs (1844–1928) ir dzimis Kurzemes pusē – Bukaišu pagastā.

Kristaps Morbergs bija viens no pirmajiem latviešu uzņēmējiem, būvuzņēmējs, kurš savu karjeru veidoja paša spēkiem. Viņš ir Latvijas Universitātes fonda Dimanta mecenāts, jo Kristapa dāvināto astoņu Rīgas un Jūrmalu namīpašumu summa pārsniedz 10 000 000 EUR.

Ēka celta ap 1883. gadu un piederējusi Latvijas lielākajam būvuzņēmējam, arhitektam, mecenātam Kristapam Morbergam. Paplašināta un pilnveidota līdz 1914. gadam. Ar testamentu ēku komplekss novēlēts Latvijas Universitātei.

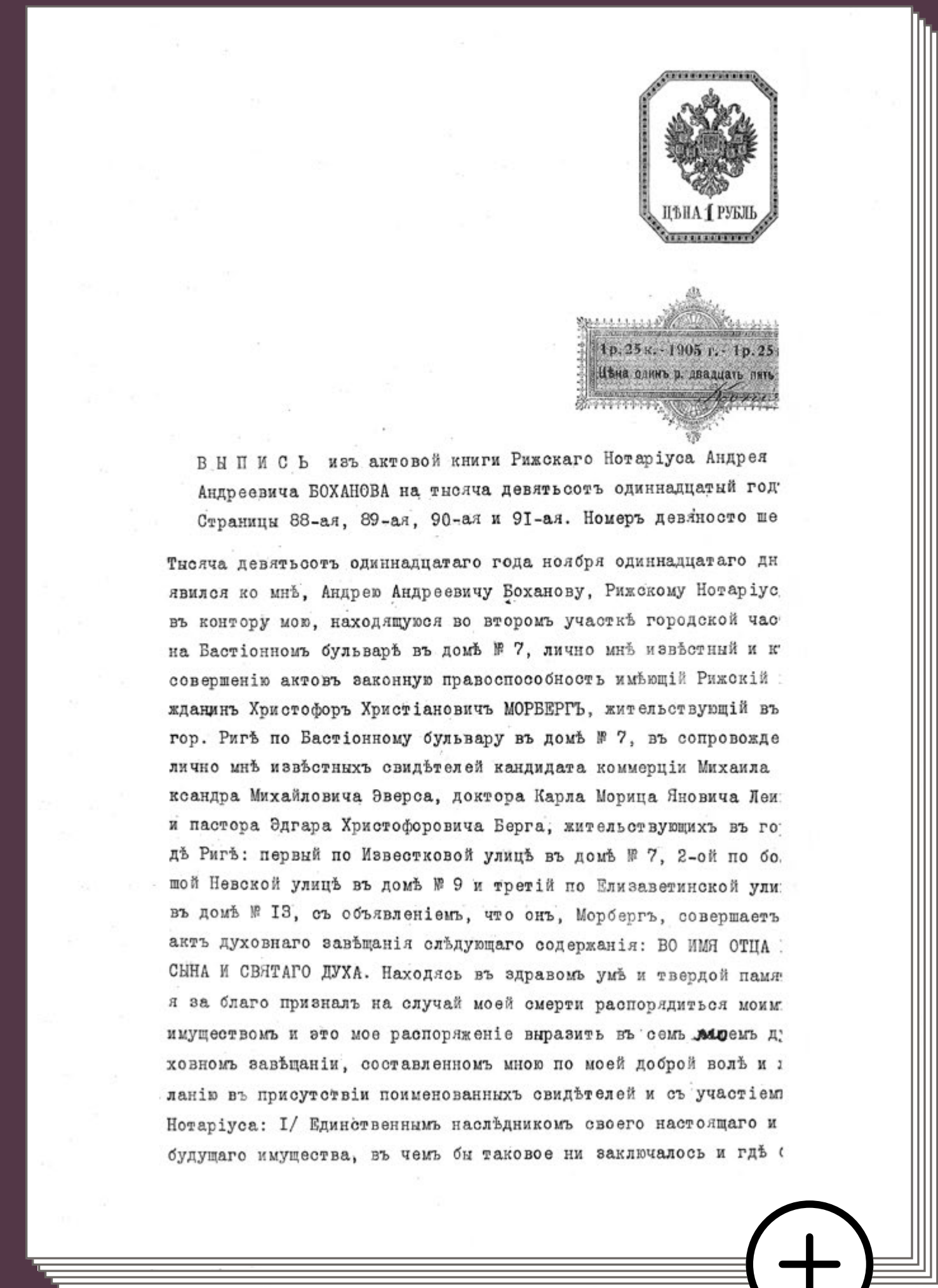
Auguste Morberga pēc vīra nāves ik gadu saņēma no Latvijas Universitātes uzturādu no kāda piederošā īpašuma. 1936. gadā Auguste Morberga ziedoja 500 latus Latvijas Universitātes “Aula Magna” ērģeļu iegādei.

*Kristaps Morbergs ar sievu
Augusti Morbergu*

Testaments

Kristaps Morbergs savas dzīves laikā ir trīs reizes mainījis testamenta gribu. Sākumā tas bija testaments Rīgas Latviešu biedrībai tad Latvijas valstij un visbeidzot Latvijas Universitātei.

Lai apskatītos testamentu tuvāk, lūdzu nospiediet uz dokumenta

В Н П И С Ь изъ актовой книги Рижскаго Нотариуса Андрея Андреевича БОХАНОВА на тысяча девятьсотъ одиннадцатый годъ Страницы 88-ая, 89-ая, 90-ая и 91-ая. Номеръ девяносто ше
Тысяча девятьсотъ одиннадцатаго года ноября одиннадцатаго дня явился ко мнѣ, Андрею Андреевичу Боханову, Рижскому Нотариусу въ контору мою, находящуюся во второмъ участкѣ городской части на Бастіонномъ бульварѣ въ домѣ № 7, лично мнѣ извѣстный и къ совершенію актовъ законную правоспособность имѣющій Рижскій жданинъ Христофоръ Христіановичъ МОРБЕРГЪ, жительствующій въ гор. Ригѣ по Бастіонному бульвару въ домѣ № 7, въ сопровожденіи лично мнѣ извѣстныхъ свидѣтелей кандидата коммерціи Михаила Александровича Эверса, доктора Карла Морица Яновича Лейна и пастора Эдгара Христофоровича Берга, жительствующихъ въ горѣ Ригѣ: первый по Известковой улицѣ въ домѣ № 7, 2-ой по большой Невской улицѣ въ домѣ № 9 и третій по Елизаветинской улицѣ въ домѣ № 13, съ объявленіемъ, что онъ, Морбергъ, совершаетъ актъ духовнаго завѣщанія слѣдующаго содержанія: ВО ИМЯ ОТЦА СЫНА И СВЯТАГО ДУХА. Находясь въ здравомъ умѣ и твердой памяти за благо призналъ на случай моей смерти распорядиться моимъ имуществомъ и это мое распоряженіе выразить въ семь ~~моимъ~~ духовномъ завѣщаніи, составленномъ мною по моей доброй волѣ и планію въ присутствіи поименованныхъ свидѣтелей и съ участіемъ Нотариуса: 1/ Единственнымъ наслѣдникомъ своего настоящаго и будущаго имущества, въ чемъ бы такое ни заключалось и гдѣ бы

такое ни находилось, но насколько я таковымъ не распорядился посредствомъ упомянутыхъ ниже легатовъ, я симъ назначаю Латышское Общество въ гор. Ригѣ /въ настоящее время владѣльца, расположеннаго по улицѣ Паулуччи № 13, гр.5, № 40, общественнаго дома/, которое я обязую образовать изъ всего моего наслѣдства, за исключеніемъ назначенной для легатовъ доли, особый фондъ подъ названіемъ: "ФОНДЪ ХРИСТОФОРА МОРБЕРГА". Только проценты /доходы/ этого фонда должны быть употреблены Обществомъ на стипендіи нуждающейся учащейся молодежи обоого пола, латышской національности, безъ различія вѣроисповѣданія, посѣщающей среднія учебныя заведенія /гимназіи, реальныя училища, кадетскіе корпуса, техническія, художественныя, ховяйственныя, землемѣрныя и пр./ и высшія учебныя заведенія /университеты, академіи, консерваторіи, политехническіе и другіе институты/, родители которой /молодежи/, коли они живы, проживаютъ въ Лифляндской и Курляндской губерніяхъ. Дѣти моихъ родственниковъ, посѣщающія учебныя заведенія, пользуются безусловнымъ преимуществомъ передъ остальными стипендіатами и, притомъ и въ такомъ случаѣ, если родители ихъ имѣютъ достаточныя средства. Упомянутое Латышское Общество завѣдуетъ этимъ фондомъ посредствомъ комиссіи изъ пяти членовъ, изъ коихъ выбираются трое Совѣтомъ Старшинъ /*untas wihhr*/ означеннаго Общества изъ самыхъ видныхъ членовъ Общества на три года, а двое назначаются Совѣтомъ Старшинъ изъ моихъ родственниковъ мужскаго пола, причемъ старшимъ родственникамъ дается преимущество передъ младшими. Въ случаѣ, если мои родственники не пожелали бы вступить въ комиссію въ качествѣ членовъ, или, если таковыхъ вовсе не имѣлось бы или имѣлось бы только одно лицо, въ такомъ случаѣ Совѣтъ Старшинъ выбираетъ изъ числа членовъ Общества и недостающихъ членовъ комиссіи. Членами комиссіи не могутъ быть бывшіе воспитанники одного и того же учебнаго заведенія. Члены могутъ быть по истеченіи трехлѣтія опять выбраны въ комиссію.- При управленіи фондомъ нужно соблюдать слѣдующее: 1/ Принадлежащія къ моему наслѣдству недвижимости не могутъ быть проданы и обременены ипотечными долгами; 2/ недвижимости должны содержаться въ наилучшемъ порядкѣ, не могутъ быть

КОПИЯ
№ 2998. 1.
70. 10.

обвѣшиваемы большими вывѣсками и могутъ быть отдаваемы въ наемъ только приличнымъ нанимателямъ; 3/ на покрытіе чрезвычайныхъ расходовъ /капитальный ремонтъ, перестройка и пр./ отчисляется ежегодно съ чистой прибыли недвижимостей десять процентовъ /10/ на которые приобретаются мѣстные ипотечные закладные листы, проценты съ которыхъ употребляются на текущіе расходы, а капиталъ который долженъ храниться въ негораемыхъ и безопасныхъ отъ воровъ ящикахъ /safes/, тратится только на капитальные ремонтъ и перестройки; 4/ Стипендіи выдаются: а/ лицамъ, посѣщающимъ среднія учебныя заведенія не свыше двухсотъ пятидесяти рублей /250 руб./ въ годъ, но только до тѣхъ поръ, пока имъ исполнитъ двадцать лѣтъ; б/ лица, посѣщающія высшія учебныя получаютъ двѣсти /200/ рублей въ годъ, но только до тѣхъ поръ, пока имъ исполнится двадцать пять лѣтъ; в/ лица, желающія, по успѣшномъ окончаніи курса высшихъ учебныхъ заведеній, еще продолжать образованіе, могутъ получать стипендію еще на три года въ размѣрѣ шестисотъ /600/ рублей въ годъ; г/ выдача любой стипендіи можетъ быть прекращена во всякое время, если имущественное положеніе стипендіата или его родителей настолько улучшилось, что онъ больше не нуждается въ стипендіи, если стипендіатъ недостоинъ прилеженъ и если онъ ведетъ недостойный образъ жизни д/ въ началѣ каждого учебнаго полугодія должны быть припечатаны въ двухъ болѣе распространенныхъ латышскихъ газетахъ Лифляндской и Курляндской губерніи вызовы о томъ, кто имѣетъ право получить стипендію изъ оставленнаго мною наслѣдства и на каки

условіяхъ.- II. Я обязываю вышеупомянутое Латышское Общество выдавать слѣдующіе легаты: I/ Моя любимая супруга Аугуста Морбергъ, ур. Гартманъ, должна получать изъ моего наслѣдства: а/ въ пожизненное пользованіе занимаемую нами въ настоящее время въ гор.Ригѣ, моею домъ по Бастіонному бульвару № 7, квартиру съ принадлежностями, т.е., со всей, находящейся въ квартирѣ обстановкою, экипажами, конюшнями, сараями, кучерской, погребами для дровъ и овощей, при полномъ электрическомъ и иномъ освѣщеніи и надлежащемъ ремонтѣ всѣхъ помѣщеній, причѣмъ всѣ расходы производятся на счетъ наслѣдства; б/ въ пожизненное пользованіе мои, расположенныя въ купальномъ мѣстѣ Эдинбургѣ на Рижскомъ взморьѣ дачи съ принадлежностями, причѣмъ всѣ ремонтъ дачъ, до кончины моей супруги, покрываются изъ моего наслѣдства. Вмѣстѣ съ тѣмъ я выражаю желаніе, чтобы при жизни моей супруги, не отдавались бы въ наемъ ни мои дачи, ни моя городская квартира, ни цѣликомъ ни частями. Мои лошади, которые должны содержаться для моей супруги въ наилучшемъ состояніи, не могутъ быть, въ случаѣ ихъ негодности, продаваемы, а должны быть убиты, не причиняющимъ страданій способомъ; в/ въ полную собственность всѣ наличныя деньги, находящіяся въ моментъ моей смерти въ моей квартирѣ; г/ въ полную собственность пожизненную ренту въ тысячу /1000/ рублей въ мѣсяцъ, уплачиваемую моей супругѣ изъ моего наслѣдства за каждый мѣсяцъ впередъ. Въ случаѣ, если бы моя супруга вышла вторично замужъ, то во время существованія этого второго брака прекращаются ежемѣсячные платежи, а также упомянутое выше право пожизненнаго пользованія городской квартирою и дачами, но всѣ мои легаты въ пользу моей супруги получаютъ опять силу и возобновляются съ момента прекращенія второго брака моей супруги.- III. Переданныя въ пожизненное пользованіе моей супруги вещи переходятъ послѣ ея смерти или при вступленіи ею въ новый бракъ въ собственность моего упомянутаго универсальнаго наслѣдника, который долженъ превратить дачи въ ботаническій садъ подъ названіемъ "Дача Аугусты Морбергъ, ботаническій садъ". Эти дачи не могутъ быть отдаваемы въ наемъ и должны служить для выставокъ цвѣтовъ, растений и для гербарія. Тамъ должны быть выставлены, находящіяся въ моей городской квартирѣ рога и другія рѣд-

КОПИЯ
LVA 2798. 1.
70

кости. Но всё произведенія искусства переходятъ , по прекращеніи пожизненнаго пользованія моею супругой въ собственность имѣющагося быть открытымъ Латвшскимъ Обществомъ Латвшкаго Музея / по булвару Пушкина/. Дачи съ ботаническимъ садомъ содержатся на средства моего наслѣдства. - IV. Кромѣ моей супруги изъ моего наслѣдства должны получать пожизненне легаты еще слѣдующія лица: 1/ Моя племянница Женни Буттульсъ, ур. Морбергъ, ежемѣсячно по пятидесяти /50/ рублей; 2/ ея дочь Ольга-Аугуста Буттульсъ ежемѣсячно по двадцати пяти /25/ рублей; 3/ моя племянница Ольга Швидеръ, ур. Морбергъ, ежемѣсячно по пятидесяти /50/ рублей; 4/ моя двоюродная внучка Аугуста Бауманъ, внучка моего брата Якоба, ежемѣсячно по сто /100/ рублей; 5/ моя двоюродная внучка Оттилія Бауманъ, внучка того же брата Якоба, ежемѣсячно по пятидесяти /50/ рублей; 6/ моя двоюродная внучка Коринна Вейнбергъ, дочь доктора Яна Вейнберга, ежемѣсячно по пятидесяти рублей; 7/ всѣ лица обоого пола, находившіяся въ день моей смерти у меня въ услуженіи, а равно и тѣ, которые ранѣе были у меня въ услуженіи, но не менѣе десяти лѣтъ, въ городѣ или на дачахъ, въ качествѣ лакеевъ, кучеровъ, конюшихъ, поваровъ, кухарокъ, горничныхъ, прислуги, прачекъ, дворниковъ, швейцаровъ, садовниковъ, рабочихъ, лѣтней прислуги */воттел-фрауен/* ремесленниковъ /мастеровыхъ/, и пр. и получавшіе ежемѣсячное или поденное содержаніе, получаютъ изъ моего наслѣдства пожизненно, если они прослужили не меньше пятнадцати лѣтъ, по пятнадцати /15/ рублей ежемѣсячно, при службѣ не менѣе десяти лѣтъ - по десяти /10/ рублей ежемѣсячно, а тѣ, которые прослужили ко дню моей смерти и въ день моей смерти состояли въ услуженіи, не менѣе двухъ лѣтъ, по пяти рублей ежемѣсячно. Послѣ смерти мужей получаютъ жены пожизненно половину полученныхъ ихъ мужьями пенсій. - Изъ находящейся ко дню моей смерти въ услуженіи въ го-стинницѣ Римъ прислуги получаетъ только прислуга номеровъ и швейцарской, если она прослужила не менѣе двухъ лѣтъ, одновременно по двѣсти рублей каждое лицо. Лица, получавшія при моей жизни пособіе, что усматривается изъ моихъ книгъ, получаютъ таковое и въ томъ же размѣрѣ и послѣ смерти моей. При томъ я желаю, чтобы послѣ моей смерти не уволились бы съ мѣстъ лица, состоявшія у меня въ услуженіи, до тѣхъ поръ, пока управленіе наслѣдствомъ имѣетъ для нихъ работу

У. Въ пользу евангеличе-ско-лютеранской церкви на Эдинбургскомъ взморьѣ я отказываю сто /100/ рублей. - VI. Душеприкащикомъ я назначаю предсѣдателя моего наслѣдника, т.е., Латвшкаго Общества въ гор.Ригѣ, которое можетъ, если душеприкащикъ требуетъ вознагражденія, назначить ему за его трудъ вознагражденіе въ размѣрѣ тысячи двухсотъ /1200/ рублей. - VII/ Въ случаѣ, если Латвшское Общество въ гор.Ригѣ перестало бы, по какой бы то ни было причинѣ, существовать, то все мое наслѣдство переходитъ къ городу Ригѣ, который обязанъ, при управленіи и употребленіи наслѣдства руководствоваться по возможности выраженной въ этомъ завѣщаніи моею послѣднею волею. Въмѣсто упомянутой комиссіи управляется тогда "фондъ Христофора Морберга" 5 представителями города, которые должны принадлежать къ латвшской національности. - VIII. Наконецъ я объявляю симъ всѣ свои прежнія духовныя завѣщанія отмѣненными и, указывая на то, что все мое имущество мною благопріобрѣтено и что между мною и моею супругою Аугустою Морбергъ, урожд. Гартманъ, заключеннымъ въ Рижскомъ Городскомъ Сиротскомъ Судѣ 26-го октября 1882-го года и въ надлежащемъ порядкѣ опубликованнымъ брачнымъ договоромъ отмѣнена общность имущества, я прошу надлежащій судебный учрежденія не принимать послѣ моей смерти никакихъ мѣръ къ опечатанію, описи или охранѣ моего имущества. АМИНЬ. - Проектъ сего акта духовнаго завѣщанія читанъ завѣщателю въ присутствіи вышеупомянутыхъ свидѣтелей и, по одобреніи онаго и удостовѣреніи, что онъ по доброй волѣ желаетъ этотъ актъ совершить и понимаетъ его смыслъ и значеніе, внесенъ въ актовую книгу, изъ которой вновь прочитанъ тѣмъ же порядкомъ. Выпись на листѣ гербовой бумаги, цѣною въ одинъ рубль два рубля пятьдесятъ копѣекъ, слѣдуетъ выдать завѣщателю Христофору Христіановичу Морбергу. *С. Morberg.* - по русски значить: "Х.Морбергъ" перевелъ Нотаріусъ А.Бохановъ. - При совершеніи, чтеніи съ переводомъ на нѣмецкій языкъ и подписаніи сего акта духовнаго завѣщанія свидѣтелями были, а также, что завѣщатель г.Морбергъ находился въ здоровомъ умѣ и твердой памяти удостовѣряемъ: кандидатъ коммерціи Михаилъ-Александръ Михайловичъ Эверсъ. Д-ръ Карль-Морицъ Яновъ Леинъ. Пасторъ Эдгаръ Христофоровичъ Бергъ. Нотаріусъ А.Б-охановъ.

КОПИЯ
№ 2798
70. 12.

Statūti

Statūti
apstiprināti
Ministru kabineta
1934. gada
8. marta sēdē
Rīgā.

Valdības rīkojumi un pavēles.

Statūti apstiprināti Ministru kabineta
1934. g. 8. marta sēdē

Rīgā, 1934. g. 12. martā.

Valsts kancelejas direktors D. Rudzītis.

Testāmenta
attiecinātie
nosacījumi.

Fonda „Nelaiķa Kristapa Morberga Novēlējums“ statūti.

1. §.

Latvijas universitāte nodibina fondu ar nosaukumu: „Nelaiķa Kristapa Morberga Novēlējums“ uz nelaiķa Kristapa Morberga 1925. g. 7. marta pie Rīgas notāra Purgala sastādītā testāmenta pamata, kas ar Rīgas apgabaltiesas 1930. g. lēmumu atzīts par likumīgā spēkā stājušos.

I. Fonda mērķis.

Fonda mērķis ir:

I 3 d.

1) izsniegt stipendijas trūcīgiem Latvijas universitātes studentiem un studentēm un Mākslas akadēmijas un Konservatorijas audzēkņiem un audzēkņēm, kā arī apdāvinātiem trūcīgiem absolventiem un absolventēm izglītības papildināšanai citās iekšzemes un ārzemju izglītības iestādēs;

I 3 c.

2) dibināt un uzturēt pie Latvijas universitātes Zinātnisku bibliotēku, sevišķi būvniecības un lauksaimniecības veicināšanai;

I 3 b.

3) dibināt un uzturēt lauksaimniecības skolu un izmēģinājumu staciju ar nosaukumu „Lauksaimniecības skola Kristapa Morberga piemiņai“, Kurzemē, Jelgavas apriņķī, Bukaišu pagastā, Liel-Strikaišu mājās, kuŗas pieder Bukaišu pagasta sabiedrībai;

II b.

4) turpināt un uzturēt kā pirmklasīgu uzņēmumu „Romā vīstīcu“ līdz ar restorānu un restorāna pagrabu nelaiķim Kristapam Morbergam piederējošā, tagad L. universitātes namā, Rīgā, I hip. iecirknī, ar zemes grām. № 677, Aspazijas bulvārī, ar nolūku arī šajā ceļā iegūt līdzekļus šajos statūtos paredzēto zinātnisko un labdarīgo mērķu sasniegšanai;

II c.

5) dibināt un uzturēt botanisku dārzu ar nosaukumu „Augustes Morberg vasarnīca-botanisks dārzs“, zemes gabalā Rīgās Jūrmalas pilsētā, ar zemes grām. № 92;

I 3 a.

6) dibināt remonta kapitālu.

II. Fonda sastāvs.

3. §.

I. Fonds sastāda negrozāmu un nedalāmu mantas vienību.

II. Fonda mantībā ietilpst:

I 3.

1) nelaiķa Kristapa Morberga atstātās kustamās un nekustamās mantas, kuŗas atrodas Rīgā, I hip. iecirknī, ar zemes grām. № 675, 676, 677, kā arī Rīgas Jūrmalas pilsētā, ar zemes grām. № 92, ar piederumiem un ienākumiem.

2) procentu papīri, banku noguldījumi, hipotēkāriskas vērtības, skaidra nauda un valūtas, kā arī ienākumi no tiem;

3) „2. §“ norādītie uzņēmumi, iestādes un kapitāli;

4) turpmāki ieguvumi, ieskaitot ziedojumus u. t. t.

4. §.

I 1.

Fonds ir juridiska persona.

Skolas darbu iekārta obligātoriskās mācības skolās, ģimnazijās un arodskolās 1934./35. mācības gadā.

1. 1934./35. mācības gads sākas 1934. g. 1. augustā un beidzas 1935. g. 31. jūlijā.

2. Ģimnazijās, skolotāju institūtos, komercskolu pirmās trīs klasēs, tehnikumu pirmās divās klasēs un zemāko arodu skolu pirmās klasēs mācības jāuzsāk 1934. g. 29. augustā, noturot pārbaudījumus un veicot vienus priekšdarbus līdz mācību sākumam.

Piezīme. Mācību sākums visās židu vidus un arodu skolu visās klasēs 1934. g. 28. augustā.

3. Mācību sākums pilsētu pirmsskolās un pamatskolās un lauku pamatskolu II pakāpes klasēs 1934. g. 3. septembrī, lauku I pakāpes pamatskolās 1934. gada 1. oktobrī.

Piezīme. Mācību sākums visās židu pirmsskolās un pamatskolās 1934. g. 3. septembrī.

4. Tehnikumu un zemāko arodu skolu pārējās klasēs un komercskolu pedēģā klasē mācības jāuzsāk 1934. g. 5. septembrī.

5. Židu tautību skolās jauna gada mācību pārtraukums 1934. g. 9., 10. un 11. septembrī. Lielā gavena mācību pārtraukums 1934. g. 18. un 19. septembrī. Būdiņu svētku mācību pārtraukums no 1934. g. 23. septembra līdz 2. oktobrim ieskaitot.

6. Rudens pārtraukums skolās (izņemot židu tautību skolas), kas sākas skolas darbus no 29. augusta līdz 3. septembrim, sākot ar 1934. g. 28. oktobri līdz 4. novembrim ieskaitot.

Piezīme. Ievērojot to, ka Latvijas valsts dibināšanas svētki 1934. gada ir svētdiena, svīnīgi akti mācības iestādēs noturami jau 1934. g. 17. novembrī, bet židu skolās — 1934. g. 16. novembrī.

7. Ziemsvētku pārtraukums sākot ar 1934. g. 21. decembri līdz 1935. g. 6. janvārim ieskaitot.

1. piezīme. Krievu un baltkrievu tautības skolās, ziemsvētku pārtraukums var būt no 1934. g. 24. decembra līdz 1935. g. 9. janvārim ieskaitot.

2. piezīme. Židu tautības skolās Hanuko svētku mācību pārtraukums 1934. g. 2. un 3. decembrī.

8. Pavasara mācību pārtraukums no 1935. g. 10. marta līdz 13. martam ieskaitot.

Piezīme. Krievu un baltkrievu tautību skolās pavasara mācību pārtraukums no 1935. gada 8. marta līdz 10. martam ieskaitot un skolās ar katolīcīgu vairākumu — no 1935. g. 3. marta līdz 6. martam ieskaitot. Židu skolās Purim svētki un pavasara mācību pārtraukums no 1935. gada 17. marta līdz 19. martam ieskaitot.

9. Lieldienu mācību pārtraukums no 1935. g. 14. aprīļa līdz 28. aprīlim ieskaitot.

Piezīme. Židu skolās liektiem mācību pārtraukuma beigās 1935. g. 27. aprīlī. Krievu un baltkrievu skolās lieldienu mācību pārtraukums var būt no 1935. g. 21. aprīļa līdz 5. maijam ieskaitot.

10. Mācību beigās lauku I pakāpes pamatskolās 1935. g. 11. maijā.

Piezīme. Mācību beigās židu I pakāpes pamatskolās 1935. g. 29. maijā.

11. Vasarsvētku pārtraukums no 1935. g. 9. jūnija līdz 11. jūnijam ieskaitot.

Piezīme. Krievu un baltkrievu skolās vasarsvētku pārtraukums var būt no 1935. g. 16. līdz 18. jūnijam ieskaitot. Vasarsvētki židu skolās 1935. g. 7. un 8. jūnijā.

12. Kārtējo klases darbu beigās pilsētu pirmsskolās, pamatskolās un lauku pamatskolu II pakāpes klasēs, ģimnazijās un arodskolās 1935. g. 29. maijā.

13. Uzta pārbaudījumu sākums obligātoriskās mācības skolās, ģimnazijās un arodskolās 31. maijā.

14. Skolas darbu beigās obligātoriskās mācības skolās ne vēlāk par 7. jūniju, ģimnazijās un arodskolās ne vēlāk par 17. jūniju.

15. Pirmskolās mācības saskaņā ar Noteikumu par obligātoriskās mācības režīmeņu 14. pantu pilsētās un bieži apdzīvotās vietās turpinās visu mācības gadu. Uz laukiem pirmskolās mācība noturama 1934. gadā no 3. septembra līdz 29. septembrim ieskaitot un 1935. g. no 13. maija līdz 5. jūnijam ieskaitot.

Rīgā, 1934. g. 10. martā. № 1231.

Izgatījis ministrs V. Gulbītis.
Skolu depart. direktors K. Ozoliņš.
Vispārīgās nod. vadītājs V. Vigants.

Valdības darbība.

Ministru kabineta sēde

1934. g. 13. martā.

1. Pieņem pārbaudījumu Valsts civildienesta nolikuma XIII pielikumā un nolēmij to izdot pārvakdes kārtībā.

2. Apspriež tekošas darbības jautājumus.

Valdības iestāžu paziņojumi.

Ārlietu ministrijas paziņojums.

Ārlietu ministrs ar 1934. g. 6. marta pavēli № 28 iecēlis Dānijas pavalstnieku Jens Marins Jensen par Latvijas goda vicekonsulu Frederikshavnā, Dānijā.

Administratīvās un protokola nodaļas vadītāja v. A. Kampe.

Māksla.

Nacionālā opera. Trešdien, 14. martā, Vignera mākslīrijas „Parsifāls“ svīnīgi pirmizrāde, diriģentu Teodora Reitera vadībā. Izcēlsmi Michails Čechovs. Dekorātoris Lūiss Liberts. Galvenās lomas M. Brechman-Sitņegs, N. Valshevs, A. Kaktēns, E. Mikēsons, J. Niedra, A. Kortāns, L. Būmentāls, G. Pērkons, N. Čand-Šols, I. Pušņis-Sainājs, H. Lāns, H. Bērziņš, R. Pēle, J. Kārkliņš u. c. Apvienots operas un Reitera koris. Derīga pirmizrāde abonementa 7. bijē. Abonentiem ceļu starpība nav jāpērk. — Ceturtdien, 15. martā, tautas izrādē „Traviata“. — Piektdien, 16. martā, 50. reizi „Balle Savojā“. Studentiem, skolniekiem un kapavīriem pusceļā.

Dalies teātris. Trešdien, 14. martā, pulksten 7.30 izrādē tautas izrādē „Ledzimitais grēks“ ar Imu Laivu. — Ceturtdien, 15. martā, „Mīla zem vīķenāms“ ar Emīliju Viesturi. (Pusceļā). — Piektdien, 16. martā, komēdija „Cita bērns“. (Pusceļā). — Sestdien, 17. martā, par tautas prātu ceļam „Ledzimitais grēks“ ar Liūtu Bērziņu.

KURSI.

Rīgas bīrā 1934. gada 14. martā.

Devīzes:

1 Amerikas dolārs	3,08—3,24
1 Anglijas mārciņa	15,70—16,00
100 Francijas franki	20,21—20,41
100 Beļģijas beigas	72,00—72,75
100 Šveices franki	99,00—100,00
100 Itālijas liru	26,50—27,00
100 Zviedrijas kronu	82,00—84,00
100 Norvēģijas kronu	81,00—83,00
100 Dānijas kronu	71,00—73,00
100 Austrijas ūģu	— 63,00
100 Čehoslovākijas kronu	12,70—13,10
100 Holandes guldeņu	208,75—210,75
100 Vācijas marķu	123,05—123,85
100 Somijas marķu	7,00—7,30
100 Igaunijas kronu	88,00—90,00
100 Polijas zlotu	87,80—89,00
100 Lātavas liru	51,70—52,25
100 Dāncīgas guldeņu	101,00—103,00

Vērtspapīri:
5% neatkarības aizņēmums . . . . .
6% Zemes bankas ūģu zīmes . . . . . 99—100
8% Hipotēku bankas ūģu zīmes . . . . . 96—97

Rīgas bīrās kotācijas komisijas priekšsēdētājs P. Rele.
Zvērāts bīrās mākers P. Ruņners.

Redaktors M. Arons.

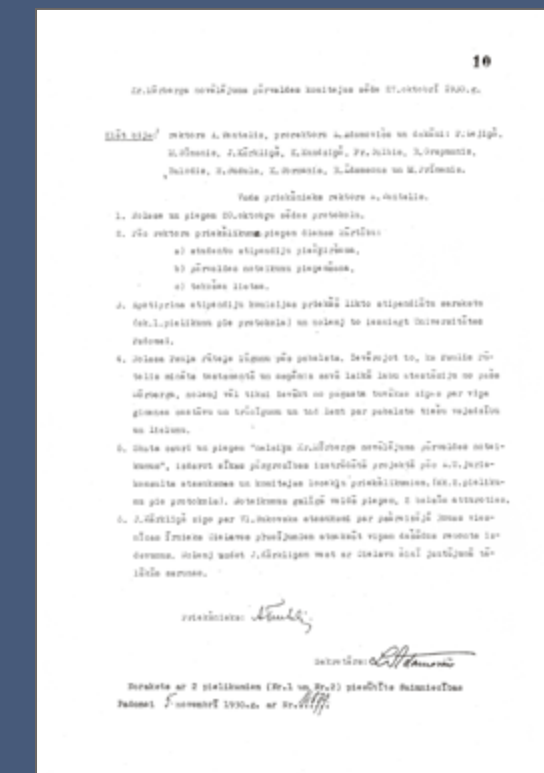
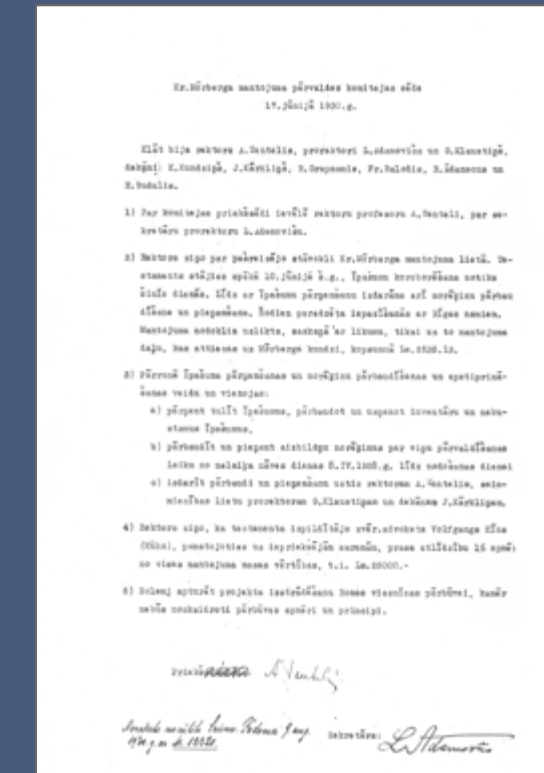
Šim numuram 8 lapas puses.

Komitejas sēdes

- 1930. gada 17. jūnija komitejas sēdē tiek paziņots, ka testaments ir stājies spēkā no 10. jūnija.
- 1930. gada 27. oktobra komitejas sēdē tiek apstiprināts stipendiātu saraksts un nolemj to iesniegt Universitātes Padomei.
- 1938. gada 26. oktobrī komitejas sēdē apspriež jautājumu par to, vai paaugstināt stipendijas mēneša maksu.

Lai apskatītos dokumentu tuvāk, lūdzu nospiediet uz dokumenta

U. P. 26. X. 38.
Universitātes
Stipendiju komisija.

26. oktobrī 1938.g.

4348.

Latvijas Univ.
Iecj. Nr. 13881
26. UKI. 1938.

Augsti godātām

kungam.

Pagodinot šie klat nosūtīt apstiprināšanai studentu stipen-

diātu sarakstu 1938/39. mācības gadam. Šogad iesniegti pavisam 408
lūgumi (pag.māc.g. 356): Piešķirtas:

pilnas stipendijas 245 studentiem + 2 vienreizēji aizdevumi
pus " 101 "
noraidīti 60

Stipendiju komisija apsprieda jautājumu par stipendijas mēneša maksas paaugstināšanu. Par tas nepieciešamību ar stipendiju komisiju vienas domas ir arī valdības pārstāvji, piem. Izglītības ministra biedra J.Čamara kunga raksts "Brīva Zemē" š.g. 21.oktobrī. Stipendiju komisija bija domājusi stipendijas paaugstināt uz stipendiātu skaita rēķina, bet, caurskatot iesniegtos lūgumus, konstatēja, ka tas nav iespējams, jo lielākā daļa iesniedzēju ir ar labām sekmēm un ļoti trūcīgos materiālos apstākļos, tā ka noraidīšana bija neiespējama. Daudziem lūdzējiem šogad stipendijas piešķirā pēdējo gadu, jo viņu parāds Universitātei bija uzkrājies ļoti liels un studiju gaita ieilgusi. Lai to novērstu, ar šo mācības gadu stipendiju komisija ievada stingru kontroli visiem stipendiatiem, sekojot viņu studiju gaitai pa stipendijas un lekciju naudas aizdevuma saņemšanas laiku, lai tie savas studijas beigtu fakultātes noteiktā normalā laikā, pie tam uzrādot sevišķi labas sekmes.

Stipendijas piešķirtas laikā no 1.oktobra līdz 31.maijam uz 8 mēnešiem, izņemuma gadījumos uz īsāku laiku. Atstājot pus stipendijas lielumu līdzšinējo - Ls.40.- mēnesī, bet paaugstinot tikai pilnu stipendiju no Ls.60.- uz Ls. 80.- stipendiju komisijai vajadzētu Ls. 181.970,- . Paaugstinot pilno stipendiju uz Ls.70.- mēnesī vajadzētu Ls. 163.360,- . Atstājot līdzšinējos Ls.60.- pietiktu ar Ls. 144.750,-.

Stipendiju komisijas rīcība ir šādi brīvi līdzekļi:

stipendiju atmaksas uz 25.X-1938.g. Ls	47.683,96
Kr.Morberga fonda atlikums	1.925,19
J.Essera kapitāla procenti	2.091,74
M.Vīksnes " "	671,42
Mežkopju biedrības iemaksātie	360.--
Kultūras fonda atlikums no agr.gadiem	385.--
Budžeta § 25. 1.IV-38.g. - 1.IV-1939.g.	81.000.--
	<u>kopsummā Ls. 134.117,31</u>

Tā kā minētās summas nepietiek stipendijas paaugstināšanai, stipendiju komisija domā, ka varētu ņemt vērā tas summas, kas kā maksas ienāks laikā no 1.novembra līdz 31.maijam 1939.g. kā tas būs iepriekšējos gados. apm. Ls. 41.000.-. Tagadējo līdzekļu kopsumma Ls. 175.117,31. Tomēr stipendiju komisija atļaujas pievērst Jūsu uzmanību, Rektora kungs, tiem apstākļiem, ka nākošam mācības gadam būtu līdzekļus stipendijām butu vēlams pavairot.

Stipendijas sadalītas šādi:

	pilna	puse	noraid.	
architektūras fakultāte	5	1	3	
filol.-filosof.	42	24	11	
inženier-zin.	17	10	2	
ķīmijas	10	8	7	
lauksaimniecības	33	16	5	
matem.-dabas zin.	25	7	6	
mechanikas	8	3	2	
medicīnas	25	12	5	
tautsaimniecības	23	3	6	
tiesību zinātņu	36	11	6	
teoloģijas	16	4	1	
veter.-medicīnas	5	2	6	
	245	101	60	4

bez tam piešķirti 2 vienreizējie aizdevumi

Korporācijas "Latvia" filistru biedrības vec.doc. Voldemāra Brencēna vārdā nodibināto stipendiju piešķirā veter.-med.fakultātes studentam Pēterim-Miervaldim Grīnbergam.matr.20062.

Stipendiju komisijas
priekšsēdis.

Pielikumā: stipendiātu saraksts.

LVA 9427
129. lapa 135. lb

Ievērojamākie stipendiāti

Kristapa Morberga fonda dibināšana ievērojami uzlaboja situāciju gan studentiem, gan pasniedzējiem un arī absolventiem.

Gads	Stipendiātu skaits
1929. – 2010.	485
2011.	26
2012.	23
2013.	23
2014.	20
2015.	14
2016.	20
2017.	20
2018.	20
2019.	13
2020.	14
2021.	12
Kopā:	690

*1. priekšlikums par Molaiņa K. Mörberga novēlto
stipendiju komisijas 27. okt. 1930. g. sēdē
tēma.*

21.10.1930. g.

Stipendiju komisijas priekšā likti kandidāti
Kr. Mörberga novēlējuma stipendijām 1930./31. m. g.

11

1. Alvis AUGSTKALNS, baltu filol. students, m. 8338, no 1. okt. 8 mēneš. à Ls. 60.-								
2. Nikolajs BRAKŠS, vīmijs	"	m. 8341,	"	"	8	"	"	"
3. Kārlis DOLBERTS, v. medicīnes	"	m. 7178,	"	"	3	"	"	"
4. Pēteris DUBAVS, v. mehānikas	"	m. 5913,	"	"	5	"	"	"
5. Jānis EJUBS, v. lauks.	"	m. 6421,	"	"	4	"	"	"
6. Voldem. GRABINSKIS, v. zin. zin.	"	m. 5033,	"	"	8	"	"	"
7. Eduārs GRINBERGS, v. ab. zin.	"	m. 8686,	"	"	4	"	"	"
8. Kārlis JĒKABSONS, v. medic.	"	m. 6421,	"	"	3	"	"	"
9. Kārlis KAMPE, v. tiesl.	"	m. 7506,	"	"	4	"	"	"
10. Voldemārs KANCĀNS, v. filos.	"	m. 10692,	"	"	8	"	"	"
11. Jūlijs LŪSIS, v. arhitekt.	"	m. 7272,	"	"	8	"	"	"
12. Jānis KRIVS, v. veter.-medic.	"	m. 2993,	"	"	8	"	"	"
13. Rīvīra KURLANDE, v. vēstures	"	m. 10559,	"	"	8	"	"	"
14. Aurora LEILANDE, v. lauks.	"	m. 7917,	"	"	8	"	"	"
15. Edgars MITĀNS, v. tiesl.	"	m. 8085,	"	"	4	"	"	"
16. Emma NIEBRE, v. teol.	"	m. 12163,	"	"	8	"	"	"
17. Klāra OZOLIŅA, v. medic.	"	m. 8631,	"	"	4	"	"	"
18. Jānis VUŠKALNS, v. tauts.	"	m. 6667,	"	"	8	"	"	"

16. okt. 1930. g.

Stipendiju Komisijas Priekšsēdis
L. Stamer

Eksemplārā, kuru izkāra, bija sekošs atziņš:
HB. Iebildumus var iesniegt līdz 27. oktobrim š. g., plkst. 9-1em
Stipendiju Komisijas priekšsēdim.

Cand. oec. Edgara Dunsdorfa dzīves apraksts.

Esmu dzimis 1904. g. 20. nov. Saldū, 1912/13. mg. apmekleju Saldus augstako pirmmacības skolu "Frauenburgskoje visseje načalnoje učilišče", vacu okupācijas laika pamatskolu. No 1920. - 1925. g. strādāju Saldus kooperatīvā "Nestkarība", 1925/26. g. izpildīju obligatorisko kara klausību, beidzot kajnieku instruktoru kursu. Tai pašā laikā iestajos Latvijas kultūras veicinasanas biedrības vakara vidusskolā, to absolvējot 1929. gadā. Tā pašā gadā rudenī iestajos Latvijas universitatē tauts. un tiesību zin. fakultātē, un ieguvu tauts. zin. kandidata grādu 1933. gadā, 1931/32. mg. studentu darbu sacensībā ieguvu pirmo godalgu par darbu: Pasaules saimniecības attīstības ietekme uz Latvijas tautsaimniecību. Kopš 1926. gada strādāju kā gramatvedis Latvijas pien- saimniecības centrālā savienībā, kopš 1931. g. kā atbildī- gais redaktors vadu Latvijas skautu centr. organizācijas mēnešrakstu "Ugunskurs", 1924. g. apceļoju Dāniju, 1927. g. Zviedriju, 1930. g. Dāniju, Vāciju, Franciju un Angliju, 1933. g. vasarā Poliju, Čehoslovākiju, Austriju, Ungāriju un Va- ciju. Lai labāki iemācītos angļu valodu, esmu tulkojis no angļu valodas vairākas gramatas, no kurām septiņas izdotas. Pārvaldu angļu, vācu, krievu valodas, Patlaban mācos latīņu un zviedru valodas. Interesējoties sevišķi par saimniecības vēsturi, esmu noklausījis un nolīcis LU filoloģijas un filos. fakultātē vēstures metodoloģiju.

Rīga, 1933. g. 24. oktobri

Edgars Dunsdorfs

A t s a u k s m e

par docenta Dr. Edgara D u n s d o r f a zinātnisko un pedago- gisko darbu pēc viņa ievēlēšanas docenta amatā Latvijas Univer- sitātē 1938. g.

Pēc E. Dunsdorfa ievēlēšanas par docentu Tautsaimniecības u tiesību zinātņu fakultātē 1938. g. pie saimniecības vēstures kate- ras, viņa zinātniskā darbība ir gājusi plašumā un dziļumā, uz ko norāda pravais publicēto darbu saraksts / 1938. - 1943., skat. pielikumu/.

Paturot zinātniskā darba pamatā vēstures skatījumu, E. Duns- dorfa tematu lauks ir paplašinājies. Ja līdz 1938. g. E. Dunsdorfa pētīšanas lauks bij Vidzemes agrārie apstākļi 17. g. s. pirmajā pusē, tad pēdēja laikā ir nakušas klāt jaunas problēmas, kā Lat- vijas lauksaimniecības veidošanās 19. un 20. g. s., Latvijas ārējās tirdzniecības attīstība un Latvijas iedzīvotāju problēma. Pētījumu pamatā E. Dunsdorfs ir licis vēstures avotus un statisti- kā pētīšanas metodes. 1943. g. pavasarī E. Dunsdorfs ir ieguvis ekonomisko zinātņu doktora grādu par pētījumu "Vidzemes Lielais zviedru kadastrs kā saimniecības vēstures avots".

E. Dunsdorfa pedagogiskā darbība izpaudusies vadot tautsaim- niecības nodaļā saimniecības vēstures katedru. E. Dunsdorfs lasa obligatos kursus: vispārējā saimniecības vēsture un austrumzemju salīdzināmā saimniecības vēsture, kā arī notur semināru šāīs paš- mācības priekšmetos. Vadot studentu seminārus E. Dunsdorfs ir centies iespējamiem līdzekļiem modināt studentu interesi uz zinā- kā arī ievadījis studentus praktiskā pētniecības darbā. 1939. un 1940. g. E. Dunsdorfs bija pulcinājies ap sevi tautsaimniecības no- ļas asistentus kopējā seminārā.

Ārpus Universitātes E. Dunsdorfs ņēmis aktīvu līdzdalību La- vijas saimniecības pētīšanā, darbojoties kā vicedirektors Saimniecības pētīšanas institūtā, kā galvenais redaktors žurnālā "Latvju tautsaimnieks" un galvenais redaktors fakultātes kopējām darbam "Tautsaimniecības vārdnīca".

Ievērojot aprādīto, docenta Dr. E. Dunsdorfa zinātnisko un pedagogisko darbību, fakultātes izraudzītā atsauksmes devēja komi- sija ieteic docenta Dr. E. Dunsdorfu vēlēt par profesoru pie saimniecības vēstures katedras. -

1943. g. 17. decembrī,

R i g ā .

J. Karvliņš

A. Aizvīns
ark. prof.

E. Līdons
ark. profesors

Guntis Tabors – 2000./2001. un 2001./2002. akadēmiskā gada Kristapa Morberga stipendiāts.

“

Saņemt stipendiju – tās bija lieliskas sajūtas, jo tolaik man tas bija ne tikai finansiāls atbalsts, bet arī liels prieks un pagodinājums, ka mana zinātniskā un pedagoģiskā darbība ir tikusi novērtēta ar stipendiju.

”

2000. gadā Guntis iestājās doktorantūrā, tāpēc vajadzēja iegādāties publikācijas un grāmatas un to šī stipendija palīdzēja izdarīt. Otro reizi saņemot stipendiju, tā palīdzēja stipendiātam veikt uzkrājumu, kas bija kā atspēriens finansiālā jomā, lai mācītos autoskolā un vēlāk iegādātos savu pirmo auto (VW Golf 2), jo Guntim kā biologam bija nepieciešams daudz braukāt pa mežiem un ievākt dažādus resursus. Viens no lielākajiem šī brīža sasniegumiem Guntim ir tas, ka viņš ir doktors un docents.

“Viens no maniem augstvērtīgākajiem sasniegumiem mināms tas, ka 2020. gadā

es viens pats noorganizēju augsta ranga starptautisko *ICP Vegetation konferenci (33rd ICP Vegetation Task Force Meeting)*, kura notika Latvijas Universitātes Dabaszinātņu Akadēmiskajā centrā (DAC). Šī bija pirmā šāda konference Baltijā. Kopumā Latvijā ieradās 70 zinātnieki no 26 valstīm.”

Vēl viens Gunta sasniegums ir tas, ka viņš jau vairākus gadus ir viens no stipendiju piešķiršanas komisijas pārstāvjiem jaunajiem Kristapa Morberga stipendiātiem, un viņam ir iespēja piedalīties pretendentu izvērtēšanā.

Atmiņas par Kristapu Morbergu

Kristapa Morberga krustdēls Kristaps Butuls stāsta dažādas atmiņas par savu krusttēvu.

“Tad, kad mana māte Ženija zaudēja savus vecākus, Kristaps Morbergs uzņēma viņu līdz ar māsu Olgu savā ģimenē. Vēlāk māte iepazinās ar manu tēvu un 1896.gada sākumā Kristaps Morbergs viņiem rīkoja kāzas. Kristapam Morbergam nebija pēcnācēju, tāpēc viņš bija arvien nopietns, sevī noslēdzies, mazrunīgs, bet laipns. Atceros, ka krusttēva dzīvoklis Zigfrīda Meierovica bulvārī 7 bija liels un aizpildīja visu stāvu. Istabas bija ļoti gaumīgi un bagātīgi ierīkotas, ar dārgiem Smirnas un Persijas

grīdsegām, eļļas gleznām, Sevras un Florences lielām vāzēm, Bohēmijas traukiem u.t.t. pēdējo reizi ar krusttēvu tikos 1926. gada beigās, kad gāju no viņa atvadīties, jo taisījās braukt uz pusotra gadu uz Vīni papildināties universitātes klīnikās. Tad viņš bija jau 82 gadus vecs, bet garīgi možs ar staltu stāju, kustējās brīvi, lasīja bez acenēm. Viņš novēlēja man daudz sekmes. Tā bija pēdējā vizīte, jo 1928. gada aprīlī man esot vēl Vīnē krusttēvs nomira” .

Dr. Kristaps Butuls

Manas atmiņas par Kristapu Morbergu

Tumšie padebeši, kas pārklājušies pāri Latvijas Universitātei kā neatkarības laiku auklējumu un brīva gara cietoksnī, aizseguši arī Kristapa Morberga vārdu. Šis latviešu censonis un filantrops tomēr pelnījis, lai mēs viņa piemiņu saglabātu. Ar savu 1925. gada 7. martā rakstīto testamentu Kristaps Morbergs novēlēja visu savu kustamo un nekustamo mantu Latvijas Universitātei kā universālmantlinieci. Ar šo pēdējās gribas izteikumu pēc Kr. Morberga nāves LU īpašumā pārgāja 6 milzu nami Rīgā, vasarnīca Rīgas Jūrmalā, kā arī prāvi kapitāli. Morberga paša celtie nami bija Rīgas greznums, kas atradās galvaspilsētas centrā, pretim Latvijas Universitātei vai vismaz tās tuvumā.

Saņemot prāvo mantojumu, LU nodibināja „Netaika Kristapa Morberga novēlējuma fondu”. 1938. gada 1. janvārī tam atradās 3.201.105 latu, kas Latvijas apstākļos bija liela nauda. Saskaņā ar testamentu, no šī fonda 1. izsniedza stipendijas trūcīgiem LU, Mākslas akadēmijas un Konservatorijas studentiem, kā arī apdāvinātiem skolu absolventiem izglītības papildināšanai citās iekšzemes un ārzemju izglītības iestādēs, 2. atbalsīja LU zinātnisko bibliotēku, 3. palīdzēja uzturēt Lauksaimniecības skolu Kristapa Morberga piemiņai Bukaišos, 4. gādāja par „Romā viesnīcas tālāku uzturēšanu, 5. nodibināja un uzturēja Augustes Morbergas vārdā nosaukto botānisko dārzu Rīgas Jūrmalā, Dzintaru prospektā 52/54. Labas pārvaldīšanas dēļ, ko kārtoja LU Padomes Iecelta komiteja, Kr. Morberga atstātais kapitāls turpināja pieaugt. Tas deva Latvijas Universitātei un tās akadēmiskajai saimei ievērojamu atbalstu.

Kā Bukaišu pagasta lauksaimnieka dēls, kas pirms 110 gadiem devās kājām no sava dzimtā pagasta uz Rīgu, lai sviedriem vaigā strādātu un ar godīgu darbu iegūtu lielas saimnieciskas vērtības, ticis turīgs, par to sekojošā rakstā pastāsta viņa krustdēls Kristaps Butuls, frat. Lett., kas patlaban dzīvo un strādā Vīnē kā ārsts. Ul redakcija ir fili Butulem vislielākā mērā pateicīga, ka viņš ļāva sevi pie-runāt šīs atmiņas iespīest. Tas ir pirmpublicējums, kas vispār radies UNIVERSTITAS ierosmē.

Mums atliek vēl piebilst, ka arī lielākie latviešu filantropi — Augusts Dombrovskis un Kristaps Morbergs nākuši no trūcīgiem ļaudīm. Ja komunisti viņus apzīmē par lielkapitālistiem, tad mūsu acīs šie cienījamie latvieši ir tikai pašatļiedzīgi cilvēki un darba rūķi.

Redakcija

Kristaps Morbergs bija dzimis 1844. gada 2. oktobrī (20. septembrī pēc vecā stila) Bukaišu pagastā, Kurzemē, netālu no Lietuvas robežas, lauksaimnieka ģimenē kā ceturtais un jaunākais dēls. Viņam bija trīs brāļi un viena māsa.

Trīspadsmit gadu vecumā Kristapam nomira tēvs. Tā kā viņam kā jaunākajam dēlam palikšana tēva sētā nesolīja nekādu manāmu labumu, nedz izredzes, viņš devās uz Jelgavu, kur strādāja fizisku darbu un mācījās namdara amatu.

Ap 1864. gadu Kristaps Morbergs pārnāca uz Rīgu, kur strādāja pie namdariem. Tuvākas ziņas par viņu nākamajos gados, līdz pat 1873. gadam, nav uzglabājušās. Tikai pārsteidz tas, ka šī gadā viņš iesniedza Rīgas pilsētas būvju valdei sava pirmā nama projektu Kalpaka bulvārī¹⁾, iepretim Strēlnieku dārzam. Šķiet, ka viņš kādu laiku bijis māceklis pie tālaika pazīstamā latviešu architekta

Jāņa Baumaņa. Pašmācības ceļā viņš turpināja savu izglītību.

Kristaps Morbergs apmēram 30 gadu vecumā, tā tad 9 gadu laikā (1864 — 1873), kļuva par nam-saimnieku toreizējā vāciskajā Rīgā. Līdz 1890. gadam Morbergs uzcēla sev vēl lielus namus Zigfrīda Meierovica bulvārī, Aspazijas bulvārī, Valņu ielā un beidzot vēl Romas viesnīcu Aspazijas un Teātra ielas stūrī.

Kā tas bija iespējams?

Mana māte zināja stāstīt, ka Morbergs, lai dabūtu kreditus namu būvēm toreizējā vāciskajā Rīgā, pratis uzstāties attiecīgajās vācu aprindās ar labu vācu valodu, pie kam bija ļabi ģērbies, ar labām manierēm un turējis jājamo zirgu.

Reiz būdams veikala darīšanās Berlīnē, Morbergs ēdis pusdienas viesnīcas ēdāmzālē. Pie blakus gal-dēja sarunājušies divi baltvācieši par gruntsgaba-

